

VARIANT 1

1. Autor on väljendanud Peetri ja Lutsu eluhiakut nende dialoogi kaudu. Iseloomusta kumbagi tegelast ja tema eluhiakut 3 näite abil (kokku 6 näidet)? (15 punkti)

Peeter

- on tõusiklik, upsakas, maneerlik/suurstulev, nt ihkab iga hinna eest välismaale õppima, on uhke oma korporandistaatuse üle ega suhtle meeleldi endast madalamas sotsiaalses staatuses inimestega (read 8–16, 19–22, 57–59, 61–62, 63–68);
- suhtub halvustavalt Eesti haridusse, nt on seisukohal, et Tartu ülikoolist ei saa head haridust (read 8–10);
- suhtub kodukohta halvustavalt, nt näeb Eesti eluolus vaid halba, nimetab Tartut uniseks provintsiks (read 14–16, 19, 31–33);
- on omakasupüüdlik, nt ootab isa surma, et päranduseks saadud raha eest Saksamaale sõita (read 13–14);
- on üleolev ja peab end vestluskaaslasest tähtsamaks, nt vihjab, et Lutsul ei ole kõrgemaid sihte (read 19–23);
- suhtub halvustavalt Eesti kultuuri, nt on seisukohal, et Eestimaal polegi õigeid kirjanikke / pole millestki kirjutada (read 31–33, 50–52);
- pole eriti intelligentne, nt ei taju Lutsu irooniat (read 37, 50–53);
- on eesmärgikindel, enesekindel, nt soovib Eestist ära minna, et midagi saavutada (read 13–16, 19–22).

Luts

- suhtub kahtlevalt/ettevaatlikult Peetri välismaaihalusse, nt on kindel, et Saksamaal elamine on kallim (rida 12), kahtleb, kas Eestis on nii hirmus, kui Peeter arvab (read 17–18);
- suhtub halvasti Peetri Euroopa-vaimustusse, nt iroonia, kui ta räägib Peetrile Prantsusmaalt kirjanike eksportimisest ja „suure peaga poistest”, kes peaksid eesti kirjanduse Euroopa tasemele viima (read 34–36, 38–42, 46–49);
- on lihtne, nt ei häbene apteekriametit, tunneb end hästi kohalikus kõrtsis (read 24–25, 27–28, 60);
- on positiivne/rahulolev, tal puudub eesmärgikindel edasipüüdlikkus, nt leiab, et Eesti elu pole nii hirmus, kui Peeter kirjeldab, on apteekritöö ja eluga rahul (read 17–18, 24–28, 68–71);
- väärtustab siinset elu/kultuuri, nt kasutab rahvapärast sõnavara / rahvapäraseid väljendeid (read 54, 56, 66, 71), kirjutab koolipõlve ainetel raamatut (rida 30), naeruväärustab Peetrit, kui too halvustab eesti kirjandust ning väidab, et Eestis polegi kirjanikke (read 34–49);
- on tagasihoidlik, nt vähendab oma kirjanikustaatus (rida 30);
- on abivalmis/lahke, nt pakub apteekrina Peetrile oma abi (rida 25);
- on enesekriitiline, nt saab aru, et tal pole kuigi palju tahte jõudu (read 71–72);
- on tahte jõuetu, nt teab, mida oleks õige teha, kuid tal on vähe tahte jõudu (read 68–72);
- on alkoholiilembene, nt joob vahel sõpradega õlut ja käib kohalikus kõrtsis (read 27, 54–56, 68–71).

2. Selgita, mida peab Peeter silmas kõrgemate sihtide all. Illustreeri vastust sobiva tsitaadiga. (10 punkti)

Kõrgemate sihtide all mõtleb Peeter Eestist kaugemale minekut, kellekski saamist väljaspool Eestit. Tema arvates on Eestis võimalik vaid unine paigalseis ja kehva hariduse saamine.

Seda kinnitavad Peetri sõnad:

- „Eks muidugi, kui sul pole kõrgemaid sihte, siis võib sambla peal ka pikutada ja linnulaulu kuulata, kuni uni peale tuleb. Aga kui sa tahad midagi saavutada, kui sa tahad kellekski saada, kuhugi välja jõuda – siis tuleb siit unisest provintsist esimesel võimalusel varvast visata. (Tead, mis ma ütlen – mine ka! Mida sinagi siin passid? Koolis olid lahtise peaga poiss, saksa keel on suus, küll sa Saksamaal tööd leiad.)” (Read 19–24)
- „Ma olen talle sada korda öelnud, et mis me mängime selle Tartu ülikooliga, õiget haridust saab ikka Saksamaalt, aga kus!” (Read 9–10)

3. Analüüsi Lutsu keelekasutuse kujundlikkust. Too selle kohta 5 näidet. (15 punkti)

Lutsu keelekasutuse kujundlikkusele viitavad

- metafoorid ja võrdlused, nt „värviline nagu peoleo”, kirjanikke tuuakse „kasti sees, samamoodi nagu apelsine”, „suurte peadega poistega”, „vaikne sadam”, „elumerel seilanud laev”, „puhkaks jõe põhjas nagu Nibelungide kuld” vms;
- rahvalikud ja kujundlikud väljendid, nt „kõht korralikult läbi ei käi”, „joobnu suust pead sa tõde kuulma”, „mulle sobib ta küll, pole pikk ega lühike, vaid päris paras”, „jumal hoidku selle eest”, „pane või kivi kaela ja hüppa Emajõkke”, „Madis mind võtaks!” vms;
- naljatlev-ironiline stiil, nt „Peaksin ikka mina olema küll, kui ma õigesti mäletan”, „kallis sõber/koolivend”, „mida suurem pea, seda targem aju seal sees on, võtame näiteks jõehobu või elevandi ...”, „et meie rumal rahvas ka nende kõrge kunstist aru saab” vms;
- argikeelsus, nt „tudeerid”, „kah”, „sirgeldan”, „mekime” vms;
- omapärased epiteedid, nt „tühipaljasse Eestimaa jõkke” vms;
- arhailine keelekasutus, nt „passi” vms;
- liialdused, nt „tervelt sada tükki”, „suurte peadega poistega” vms;
- vähendamine ja ümberütlemine, nt „ühest kohast (kõrtsist)”, „ühtede inimestega” (joomakaaslastega), „ühte asja” (viina), „sirgeldan” (kirjutan), „mekime klaasikese” vms;
- luksumishäälitsus „Hõkk!”;
- mõttekatkestustega laused.

Õpilane ei pea analüüsis kasutama kirjandustermineid.